

Notitie Jongens in volleybal

Inleiding

In navolging van het verzoek van de Bondsraad in december 2025, is deze notitie opgesteld om inzicht te geven in de (leden)ontwikkeling van het jongensvolleybal en welk instrumentarium momenteel ingezet wordt teneinde het jongensvolleybal te stimuleren.

Cijfermatig beeld

De ontwikkeling van het aantal jongens in het volleybal vraagt gerichte aandacht. Bij jongens U12 daalde het aantal leden van 3.716 in 2015 naar 2.978 in 2026, een afname van bijna 20%. Tegelijkertijd is in de meest recente jaren voorzichtig herstel zichtbaar: tussen 2023 en 2026 groeide het aantal jongens U12 met bijna 10%. Die groei zit vooral onder in de jeugdlijn. Volleybal blijft binnen de jeugd sterk gedomineerd door meisjes. Slechts 17–20% van de jeugdeden is jongen. Dat beïnvloedt niet alleen de zichtbaarheid van jongens binnen het volleybal, maar maakt ook teamvorming, niveau-indeling, sociale binding en het organiseren van passend jongensaanbod kwetsbaarder.

In veel Europese landen is volleybal net als in Nederland sterker gepositioneerd bij meisjes dan bij jongens. Frankrijk geldt binnen Europa als één van de weinige Europese landen met een relatief evenwichtige verhouding tussen jongens en meisjes in volleybal. Daarmee past de Nederlandse ontwikkeling binnen een bredere Europese trend.

Over de afgelopen 10 jaar is de jongenslijn verder afgenomen, maar het recente herstel tussen 2023 en 2026 zien we wel als een belangrijk lichtpunt. In die periode groeide het aantal jongens met 9% in de leeftijd 6–18 jaar, 18% in de groep 6–12 jaar en zelfs 44% bij 6–8 jaar. Dat valt deels samen met ontwikkelingen zoals Volley Stars, waarin spelplezier, passend aanbod en een andere manier van leren centraal staan, maar dat kan nog niet causaal worden vastgesteld.

Wat weten we over motivatie van jongens

Onderzoek naar sportdeelname onder jongeren laat zien dat behoud in sport sterk samenhangt met motivatie, autonomie, competentie en verbondenheid (Nielsen et al., 2024; NOC*NSF). In de praktijk vertaalt zich dat naar plezier, beter worden, sporten op eigen niveau, een goede trainer en ergens bij horen. Voor oudere jeugd worden daarnaast uitdaging, identiteit en ontwikkelperspectief belangrijker. Onderzoek naar sportmotieven laat daarnaast zien dat competitieve motieven en prestatiegerichtheid bij jongens relatief sterker kunnen meewegen dan bij meisjes (Soares, Antunnes & Van den Tillaar, 2013), al blijven veel behoeften overlappend.

Tegelijkertijd hangt het vraagstuk rondom jongens niet alleen samen met het sportaanbod zelf. De dominante positie van voetbal binnen de jongenssportcultuur speelt een grote rol. Voetbal is zichtbaar op schoolpleinen, in vriendengroepen, media en verenigingen en bepaalt daarmee voor veel jongens vanzelfsprekend de sportkeuze op jonge leeftijd. Ook andere sporten zoals basketbal, handbal en hockey ervaren vergelijkbare uitdagingen.

Daarnaast spelen sociale identiteit en groepsvorming een belangrijke rol. Jongens lijken op latere leeftijd minder snel individueel over te stappen naar een teamsport zoals volleybal. Binding via vriendengroepen, zichtbare rolmodellen en sterke sociale netwerken binnen verenigingen lijken daarom belangrijke factoren in het bereiken en behouden van jongens.

Wat al gebeurt

Binnen de visie op jeugdvolleybal lopen al meerdere ontwikkelingen die relevant zijn voor jongens. Volley Stars biedt voor U12 een aantrekkelijker, dynamischer en beter passend aanbod. Het aanbod voor U16 wordt herijkt en ook de herziene opleidingen en het trainersplatform helpen clubs beter aan te sluiten bij de behoeften van jeugdspelers. Vanuit Topsport start een pilot voor extra pre-jeugdwedstrijden onder de werktitel *Youth League U17*. De gedachte is dat aanvullend aanbod met meer uitdaging, speelmomenten en ontwikkelperspectief aantrekkelijk kan zijn voor een deel van de ambitieuze jongensdoelgroep.

Ook wordt gekeken naar aanvullende Volley Stars-toernooien op zondag, om enerzijds het aantal toernooien te vergroten en anderzijds jongens te bereiken die op zaterdag een andere sport (vaak voetbal) beoefenen. Daarnaast stimuleert Nevobo via beachvolleybal stimulering het aanbod op beachaccommodaties en de groei van het aantal jeugdtoernooien. Beachvolleybal spreekt een deel van de jongensdoelgroep aan vanwege het dynamische karakter, de vrijheid en de fysieke uitdaging. Bovendien wordt het gespeeld in de zomermaanden, waarin andere sporten geen aanbod hebben.

In de afgelopen twee jaar zijn ruim 500 LO-docenten bijgeschoold in Volley Stars en vernieuwde spelvormen. De reacties daarop zijn zeer positief en de verwachting is dat deze vorm van volleybal zowel jongens als meisjes in het basis- en voortgezet onderwijs sterker aanspreekt. Daarnaast zijn er kansrijke praktijkvoorbeelden, zoals de samenwerking tussen het Bonhoeffer College en Twente '05, waar jongens al jarenlang worden aangesproken via een combinatie van uitdaging, extra speelmomenten en perspectief. Ook vanuit de Coöperatie Eredivisie Volleybal Nederland is interesse om bij te dragen aan dit vraagstuk. Dat biedt kansen om rolmodellen, zichtbaarheid en clubnetwerken sterker in te zetten.

Kern

De kern is dat het vraagstuk rondom jongens meerdere lagen kent. Enerzijds lijkt de instroom onder druk te staan doordat andere sporten, met name voetbal, veel dominanter aanwezig zijn in de leefwereld van jongens. Anderzijds blijft het relevant om te kijken in hoeverre volleybal in verschillende leeftijdsfasen voldoende aansluit bij wat jeugd motiveert, uitdaagt en bindt. Dat betekent dat zichtbaarheid, vriendengroepen, rolmodellen en sociale herkenning waarschijnlijk minstens zo belangrijk zijn als het sportaanbod zelf. Tegelijkertijd raken veel van de inzichten rondom jongens ook bredere behoeften van jeugdleden in het algemeen. Veel ontwikkelingen die mogelijk bijdragen aan meer jongens in het volleybal, zoals meer spelbeleving, extra uitdaging, flexibel aanbod en meer speelmomenten, sluiten ook aan bij wat meisjes aantrekkelijk vinden in sport. Meer jongens in het volleybal vraagt daarom niet om één aparte jongensaanpak, maar om beter inzicht en het benutten van lopende ontwikkelingen die jeugdvolleybal als geheel aantrekkelijker en passender maken.